

BROBYGGERNE

NOTODDEN 7. MARS 2013

Magne Raundalen, Senter for Krisepsykologi

- Begrepet ”familie” kommer fra det latinske ordet ”familia”, som betyr husstand. I snever forstand tenkes det med familie ofte på den såkalte kjernefamilie, det vil si ektefeller eller samboere og deres hjemmenværende barn. I videre forstand brukes begrepet ofte om en gruppe personer som er forbundet ved slektskap, ekteskap, svogerskap eller adopsjon.

FAMILIEN - DEFINISJON

- De senere årene har det blitt født i overkant av 60 000 barn hvert år i Norge, hvilket er omtrent på samme nivå som i 1950-årene. Familiens struktur er imidlertid forandret betydelig siden 1950-årene, noe som blant annet vises ved at flere barn fødes utenfor ekteskapet i dag enn tidligere (54,6 % i 2006 – 2010 mot 3,7 % i 1951 – 1955).

FAMILIEN I DAG

- Antall skilsmisser har økt betydelig (cirka 43 % ble skilt i 2010 mot 9 % i 1950). Hva er det barneombudet vil bedre i denne sammenheng. Jfr. publikasjonen «Stemmen som stilner i stormen» og Barneombudets kronikk i Aftenposten 25. februar i år.
- Er barnefordeling blitt en slagmark med mer krig enn før fordi fedrene engasjerer seg og deltar fra start? Må barna betale en pris for det vi mener er en framgang? Hvor er broen?
- Det ser ut til å være relativt stabilt at de fleste barn bor med mor.

SKILSMISSER I DAG

- Sæddonasjon, eggdonasjon og/eller bruk av surrogatmor gjør det mulig også for enslige og minst én i en parrelasjon å bli biologisk(e) forelder/foreldre. Foreldreskapet kan i så måte hevdes å ha beveget seg bort fra biologien og inn i teknologiens verden. En familie er blant annet av slike grunner, ikke nødvendigvis en biologisk enhet.
- Eggdonasjon og surrogati er ikke tillatt i Norge, jf. lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) av 5. desember 2003 nr 100 § 2-15, jf. lov om barn og foreldre (barneloven, bl.) av 8. april 1981 nr. 7 § 2.

FAMILIEBILDET ENDRES

- Av landets 4,9 millioner innbyggere er det 1 114 400 (23 %) som er under 18 år. Det ble født 61 400 barn i 2010. Flest barn er 14 og 15 år og det er noen flere gutter enn jenter. Omtrent åtte av ti vokser opp i tettbygde strøk.

MER FAMILIE

- Samfunnets syn på barn har endret seg over tid. Rettslig vises dette blant annet ved at barnet i økende grad ses adskilt fra sine foreldre som et selvstendig individ med egne rettigheter og interesser. Lovgivningen har beveget seg fra en situasjon hvor foreldrenes myndighet over barna var meget omfattende, til dagens situasjon hvor foreldrenes plikter og rettigheter overfor barnet er begrunnet i at de skal utøves til barnets beste.

FRAMGANG FOR BARNES RETTSLIGE RETTIGHETER

- Barnedødeligheten har sunket kraftig det siste halve århundret. I dag dør 3,1 barn per 1000 barn i forbindelse med fødsel og perioden frem til første leveår, mot 14,3 per 1000 barn i 1950-årene. Levekårene og oppvekstbetingelser har også bedret seg generelt for de fleste, noe som blant annet viser seg ved at forventet levealder for kvinner og menn har økt med syv år i samme tidsperiode.

LAV BARNEDØDELIGHET

- Andelen barn i barnehage har økt kraftig, særlig fra 1990-årene. I 1980 var cirka 50 per 1000 barn i barnehage, mot 175 per 1000 barn i 1990. I 2011 hadde nesten 90 % av alle barn i alderen 1-5 år plass i barnehage. Antall ett-åringer i barnehagen har passert 80%. Det er noen flere barn i offentlige barnehager enn i private barnehager.

NYE KRAV TIL STATEN

- Offentlige inngrep i forholdet mellom foreldre og barn kan etter legalitetsprinsippet bare gjøres dersom en lovbestemmelse gir adgang til det. Barnevernloven gir barnevernet slik adgang når barn ikke får tilstrekkelig omsorg fra foreldrene, og regulerer forholdet mellom det offentlige og familien. **Utgangspunktet er likevel at barnevernet først og fremst skal søke å hjelpe barnet slik at det kan bli værende i sin familie.** På denne måten er barnevernet en del av det offentlige hjelpeapparatet, men også en offentlig instans med myndighet til å gripe inn i en familie med tvang.

BARNEVERNETS ROLLE I FAMILIEN

- RETT TIL TVANG – PÅLEGG OM TILTAK
- TUNGE TILTAK TIDLIG (TTT)
- BARNEVERNLOVEN EN RETTIGHETSLOV
- NYTT PRINSIPP I OMSORGSVURDERING
- DEMPING AV «BIOLOGISK PRINSIPP»
- BROEN TIL BARNERVERNETS FORELDRENE
- TRYGGERE BRO FOR BARNET: EGEN FOSTERHJEMSGARANTI

NYE TAKTER I BARNEVERNET

– NOU 5 - 2012

- I 2010 var cirka en tredjedel av landets 430 kommuner (136) organisert i interkommunalt samarbeid med vertskommune. På samme tid var det 21 kommuner som hadde organisert barnevernstjenesten som en del av NAV.

**BROBYGGING MELLOM OG
TIL OG FRA BARNEVERNET
ER FOR DÅRLIG**

- Statistikken viser en jevn økning i antall barn som får tiltak fra barnevernet i løpet av et år. I løpet av 2010 mottok 49 781 barn barnevernstiltak, hvorav 27 382 var gutter (55 %) og 22 398 var jenter. Med unntak av beredskapshjem, var det i samme år en overvekt av gutter på alle barnevernstiltak.

BARN I BARNEVERNET

- Når det gjelder nye barn i barnevernet, er den største gruppen av barn mellom 6 og 12 år. Tar man høyde for andel i befolkningen for øvrig, er det en økning i antall nye barn i barnevernet for alle aldersgruppene målt per 1 000 barn.
- Størst økning ses i aldersgruppa 13 til 17, hvor det i 2010 var 51 per 1 000 barn som mottok barnevernstiltak. Av de yngste barna var det 4 078 nye barn i barnevernet som var mellom null og fem år. Også blant de eldste barna har det vært en økning fra 233 til 496 hvilket er mer enn en fordobling.

NYE BARN I BARNEVERNET

- ”Det er ikke tvivl om, at de anbragte børn og deres forældre som udgangspunkt har særdeles dårlige levekår og livsvilkår i øvrig, uanset hvilke variabler man studerer. Det vil sige, at næsten samtlige risikable opvækstfaktorer forekommer i børnenes hjemmemiljø.”*

* SFI 07:2009, side 215 Anbragte børns sociale baggrund

DANSK RAPPORT

- Barn og unge som plasseres kommer altoverveiende fra familier med enslige forsørgere. Enslig mødre er sterkt overrepresentert.
- Plasserte barns familier er større enn gjennomsnittet. Mødrene til plasserte barn og unge får og tar vare på flere barn.
- Plasserte barns mødre er yngre enn jevnaldrende barns mødre når de får barn.
- Plasserte barns foreldre er i høyere grad marginaliserte på eller ekskluderte fra arbeidsmarkedet enn jevnaldrende barns foreldre. Ifølge flere undersøkelser er flertallet av de plasserte barnas foreldre avhengige av offentlige overføringer.
- Som følge av dette er plasserte barns foreldre fattige eller har begrensede ressurser,
- Foreldre til plasserte barn har selv økt risiko for å ha vært plassert utenfor hjemmet når de selv var barn.

Fra «Barn og unge i fosterhjem – en kunnskapsstatus 2010»

FAMILIEARVEN

- Barn og unge som er førstegangsinnevandrere og etterkommere oftere hjelp fra barnevernet enn barn uten innvandringsbakgrunn, henholdsvis 58 per 1000, 39 per 1000 og 25 per 1000.

- SSB:http://www.ssb.no/emner/03/03/rapp_200619/rapp_200619.pdf

BARNEVERNET OG INNVANDRERBARN
